

**INFORME D'EXECUCIÓ: "EL CICLOTURISME
COM A EINA DE DESENVOLUPAMENT"**

*Viatge tècnic i de bones pràctiques a Sanremo i
Finale Ligure*

Un viatge per a la millora en governança, cooperació
público-privada i gestió sostenible del cicloturisme
per reforçar el posicionament del Pallars Jussà.

Agnès Güell

INFORME D'EXECUCIÓ: "EL CICLOTURISME COM A EINA DE DESENVOLUPAMENT"

**PROGRAMA VIATGE TÈCNIC I DE BONES PRÀCTIQUES A
SANREMO I FINALE LIGURE**

DATES: 7, 8, 9 Octubre de 2025

OBJECTIUS DEL VIATGE

El present viatge tècnic perseguia els següents objectius:

- Conèixer models de gestió turística pel que fa a l'oferta outdoor i el cicloturisme especialment, en territoris amb punts coincidents al Pallars Jussà
- Establir contactes amb professionals del sector turístic i esportiu
- Analitzar estratègies de governança entre sector públic i privat
- Estudiar projectes europeus aplicables al territori

INSTITUCIONS, ASSOCIACIONS I EMPRESES CONFIRMADES

Acudeixen al viatge un total de 24 persones de les quals es llista el càrrec, empresa o associació a les que representen.

Tipus Entitat	Nom entitat	Nom assistent
<i>Associacions</i>	Trenkabikers	Ylenia Gasa
<i>Associacions</i>	Trenkabikers	Albert Gimeno
<i>Associacions</i>	Lo Podall	Anna Seix
<i>Associacions</i>	Lo Podall	Sandra Rigol
<i>Empresa privada</i>	Hotel Terradets	Alba Serra
<i>Empresa privada</i>	Hotel Alegret	David Llarden
<i>Empresa privada</i>	Guies Vall Fosca	Txema Arteta
<i>Empresa privada</i>	Xavi Llana	Xavi Llana
<i>Tècnics de turisme</i>	CCPJ	Anna Prat
<i>Tècnics de turisme</i>	CCPJ	Flors Albert
<i>Tècnics de turisme</i>	Aj. Pobla de Segur	Júlia Cardona
<i>Tècnics de turisme</i>	Aj. Vall Fosca	Sílvia Coll
<i>Tècnics de turisme</i>	Geoparc	Guillem Puràs

<i>Càrrecs electes</i>	Consellera turisme CCPJ	Maria Pilar
<i>Càrrecs electes</i>	Aj. la Pobla de Segur	Mia Trivió
<i>Càrrecs electes</i>	Aj. la Torre de Capdella	Marga Vidal
<i>Càrrecs electes</i>	Aj. Tremp	Jaume Catalan
<i>Càrrecs electes</i>	Aj. Conca de Dalt	Silvia Capella
<i>Càrrecs electes</i>	Aj. Castell de Mur	Dario Albert
<i>Centre de Formació</i>	ICEMP	Joan Francès Soriano
<i>Empres privada</i>	Hotel Bertran	Josep Pereda
<i>Assessors</i>	Xtrem consultors	Agnès Güell
<i>Assessors</i>	Jaume Marin	Jaume Marin
<i>Agència de viatges</i>	Pirineu Emoció	Ot Foix

PROGRAMA DEFINITIU

La consultora externa Agnès Güell proposa un programa que es consensua amb els serveis tècnics de turisme del consell comarcal, i es coordina pel que fa a l'operativa de viatge amb l'empresa Pirineu Emoció. La pròpia consultora i el consultor addicional Jaume Marin assisteixen al viatge per a facilitar la dinàmica de les visites i sessions tècniques concertades.

7 D'OCTUBRE

7:00 VOL VY6010 AEROPORT DE BARCELONA

8:30 Arribada aeroport de Gènova

9:00 - 10:45: Transfer Gènova -Sanremo 1h 45m

11:30 Recepció institucional per part de l'Ajuntament de Sanremo. Casino de Sanremo

11:30 Sessió tècnica Ajuntament de Sanremo

Temes a tractar: Projectes europeus, governança i relació amb el sector privat, models de gestió, promoció

13:00 Aperitivo de benvinguda ofert per l'Ajuntament de Sanremo

Visita al Casino de Sanremo a càrrec del seu director

Transfer bus

15:30 Visita i sessió tècnica Bike Hotel Villagio dei Fiori

Cafè gentilesa de Bike Hotel Villagio dei Fiori

Temes a tractar: perfils i procedències de cicloturistes, adaptació a les necessitats de cada client, model de negoci, cooperació empresarial i institucional

17:00 Transfer bus

Visita per lliure al centre de Sanremo

19:00 Check in Hotel Ariston Montecarlo

8 D'OCTUBRE

8:30 Check out Hotel Ariston Montecarlo i Transfer bus a Molini di Triora

9:30 Recepció institucional Ajuntament de Molini di Triora

10:00 Sessió tècnica amb representants dels ajuntaments de Triora, Parco naturale Alpi Liguri e Valle Argentina, Arroscia e Nervia

Temes a tractar: gestió i manteniment de senders i espais naturals, relació amb el FOR, desenvolupament econòmic a través del cicloturisme, etc

Degustació del pa típic i productes de Molini de Triora

11:30 Visita establiment especialitzat a Tipico MTB Molini

Empresa de serveis Shuttles, lloguer Ebikes, Tours

12:00 ACTIVITAT a escollir:

- A) Enduro guiat amb Flavio di Malta
- B) Visita a la casa històrica Casa Ballestra

13:00 Dinar restaurant Santo Spirito

15:00 Transfer bus a San Bartolomeo al Mare

16:00 Sessió tècnica i cafè a Hotel Bellavista– San Bartolomeo Al Mare

Temes a tractar: Model de gestió de l'associació hotelera Italy Bike Hotels, governança i promoció del cicloturisme.

17:00 Transfer bus a Finale Ligure

17:30 Check in Hotel Bello

18:20 Transfer bus a Finale Ligure

18:30 ACTIVITAT: Visita Guiada al centre de Finale Borgo

20:00 Sopar i sessió tècnica a Tierra Café Bistrot

22:00 Transfer bus a Finale Ligure

9 D'OCTUBRE

8:45 Check out Hotel Pietra Ligure

8:55 Transfer bus a Finale Borgo

9:00 Visita al Hub de ciclisme Finale Outdoor Region (FOR) Finaleborgo

9:30-11:30 Sessió Tècnica amb el Consorzio Finale Outdoor Region

Temes a tractar: governança, model de gestió, gestió i manteniment de senders, xarxes principals de senders, cooperació empresarial, relació amb l'administració pública, màrqueting i promoció,

11:30 -13:00 Visites a comerços i empreses guiatge del centre de Finale Borgo

13:00 Dinar a restaurant 4 Canti de Finale Borgo

Transfer amb bus a l'aeroport de Gènova

17:55 VOL DE TORNADA GÈNOVA BARCELONA

SÍNTESI I VALORACIÓ TÈCNICA DE LES SESSIONS I VISITES I APLICACIÓ AL PALLARS JUSSÀ

7 D'OCTUBRE

SESSIÓ TÈCNICA 1 - 11:30 Sessió tècnica Ajuntament de Sanremo

- Sra. Sonia Zanella Directora Conzorcio Forestale Monte Bignoni
- Sr. Flavio di Malta. Guia titulat de cicloturisme - independent
- Sr. Luiggi Marino, Gerent de Sanremo Outdoor Region

Sanremo és una ciutat d'uns 50.000 habitants, capital de província i que compta amb una façana marítima precedida per una zona interior molt propera amb muntanyes de fins a 2.200 metres. L'activitat turística es concentra durant la temporada d'estiu, però també és habitual que turistes que viatgen a Montecarlo o Gènova passin uns 2 o 3 dies més a la ciutat.

Els esdeveniments els ajuden a allargar la temporada, en destaquen el Festival de la cançó de Sanremo i La Milan-Sanremo, un dels monuments del calendari ciclista professional de carretera. De la Milan Sanremo en valoren la visibilització i promoció de la ciutat, ja que a nivell d'impacte econòmic directe té retorn menor.

Els turistes que viatgen a Sanremo busquen benestar, i aquest és un valor associat a la ciutat que es pot potenciar a través del cicloturisme. En aquest sentit s'estructura la marca Sanremo Outdoor, liderada per l'Ajuntament de Sanremo amb 35 ajuntaments de petits municipis del voltant i de l'interior. A nivell organitzatiu el Conzorcio Monte Bignoni, que és qui aglutina l'activitat dels ajuntaments consorciats per desenvolupar diversos projectes que integren a la seva oferta productes amb valors comuns.

El projecte RivierALP Ciclovie e Cammino tra le Alpi e il Mare és un projecte de cooperació transfronterera Itàlia-França dins el programa Interreg Alcotra 2021-2027 amb l'objectiu de revitalitzar un territori de població dispersada territorialment. El projecte té una dotació de 3M€ amb una aportació per part de Sanremo de 380.000€ per millorar les connexions per senders entre el mar i la muntanya.

El projecte defineix dues grans infraestructures basades en camins amb l'objectiu de connectar les valls alpines amb la costa mediterrània. El projecte preveu l'integració d'itineraris ja existents incidint en la millores en seguretat i infraestructura, i complementant-ho amb l'estructuració d'una oferta de serveis de suport tals com allotjaments, informació turística, serveis locals especialitzats i una narrativa de territori comuna per incentivar el turisme sostenible.

Ara per ara el manteniment dels senders es realitza a través de les aportacions que la part pública fa a les empreses operadores de cicloturisme, així com amb el voluntariat. No es preveu la segregació de camins per a usos concrets, i tampoc s'ha redactat o previst cap protocol per evitar aspectes de la compatibilitat d'usos. Tots els senders seleccionats per al projecte són d'ús públic.

El projecte aposta per una estratègia de desenvolupament territorial que engloba eines de gestió compartida, serveis turístics i promoció conjunta entre els costats alpí i marítim dels territoris implicats.

Es preveu la gestió de la governança entre la part pública i privada a través d'un club de producte per a la comercialització dels productes sorgits de les vies ciclables creades. De moment no es paga cap quota de membresia. També es preveu un protocol de gestió interinstitucional, i l'impuls de les economies locals a través de productes autòctons i serveis especialitzats. Per últim preveu accions de promoció, màrqueting i suport a la comercialització tals com roadshows, press trips, etc per promoure el projecte a escala europea.

Aspectes rellevants aplicables o coincidents

- Tant el model de Sanremo Outdoor com el projecte RivierALP coincideixen amb el Pallars Jussà en l'objectiu d'estendre la temporada turística més enllà dels mesos d'estiu i diversificar l'economia local a través del cicloturisme com a eix de desenvolupament sostenible. En tots els casos, el cicloturisme actua com a instrument per redistribuir fluxos, connectar espais naturals i equilibrar la relació entre litoral i interior, en el cas del Jussà, entre muntanya i plana.
- Els models vistos promouen estructures liderades per les institucions públiques de gestió compartida que integren en els seus sistemes de governança a administracions locals, empreses turístiques i operadors especialitzats, per garantir coherència territorial, inversió en infraestructures, qualitat de serveis i rendibilitat econòmica del producte cicloturístic.
- El cicloturisme s'associa a una oportunitat per a integrar valors com el benestar, natura i autenticitat. El paisatge s'estableix com a principal recurs i s'estructura la comunicació en una narrativa de territori compartida que reforça la identitat local i la projecció internacional de la destinació.

SESSIÓ TÈCNICA 2 - 15:30 Visita i sessió tècnica Bike Hotel Villaggio dei Fiori

Exemple de bones pràctiques d'especialització en cicloturisme d'allotjament i resort vocacional per part del propietari del resort, Sr. Luigi Catto

- Sr. Flavio di Malta Guia titulat de cicloturisme – independent
- Sr. Luigi Cato – Propietari i director del Resort Villagio dei Fiori

Pel que fa a la visita, el ressort Villagio dei Fiori està en obres adequant en un edifici independent un bike station considerablement gran, així com una sala de briefing i visionat de vídeo. Compta amb una flota de bicicletes urbanes elèctriques de lloguer, per oferir als seus clients. Compten amb serveis de guiatges per a cicloturisme d'oci i esportiu, així com servei de delivery de bicicletes per a cicloturisme esportiu.

Es mostren diversos tipus d'allotjament en bungalow, des de l'oferta més senzilla a la més completa. Els equipaments d'allotjament en sí, no tenen cap element d'especialització en cicloturisme. Es comenta que els principals clients són cicloturistes de lleure i a l'hivern compten amb dos equips júnior que utilitzen el ressort com a base per a l'entrenament en carretera,

Pel que fa a la sessió tècnica amb el guia titulat Flavio di Malta es destaca la importància de la proactivitat del sector privat d'un territori, que no està posicionat en cicloturisme, però que si que compta amb capacitat allotjativa i serveis per a turisme generalista. Flavio dei Malta comenta que com a guia independent proveeix de d'orientació promocional, comercial i serveis especialitzats a diferents empreses d'allotjament, una d'elles és Hotel Villagio dei Fiori. Ressalta que no ho fa en exclusivitat i que les dues parts estan còmodes amb que altres professionals treballin per l'hotel, i viceversa.

Considera que en alguns casos és important i necessari que la part pública lideri el procés d'estructuració i creació d'infraestructures, però per a la resta és més partidari d'un lideratge compartit entre la part pública i la part privada. Un dels resptes com a sector és aconseguir una major especialització de serveis.

Comenta que els seus clients són principalment de procedència alemanya, suïssa, austríaca, i francesa per a l'enduro. Per al cicloturisme de lleure els mercats principals són els Estats Units, Àustria i França. Treballa per a tot tipus de grups i en col·laboració amb altres professionals. Constata que els clients de cicloturisme de lleure tenen més capacitat de despesa en el territori i que estan interessats en promocionar-se entre aquest tipus de clients. El perfil d'enduro és més jove i més esportiu, deixa menys recursos al territori.

Pel que fa a les titulacions, ell té la titulació de guia regional que consta de 300hores de teoria i pràctica li permet treballar en territori italià. Pot treballar en territori internacional amb clients italians, però amb aquesta titulació no pot treballar en territori internacional amb clients internacionals.

Aspectes rellevants aplicables o coincidents

- Impulsar la proactivitat del sector privat com a motor paral·lel a la iniciativa pública encara que el territori no estigui plenament posicionat en cicloturisme, per generar més i millors productes i atendre la demanda existent. La iniciativa privada pot esdevenir clau per activar rutes, paquets i experiències, amb suport de la part pública en la planificació i les infraestructures bàsiques.
- L'exemple de Flavio di Malta mostra la importància d'un ecosistema obert i no exclusiu entre professionals, allotjaments i empreses de serveis. Un model col·laboratiu on diversos guies i empreses puguin treballar amb diferents establiments, compartint clients i coneixement, fet que afavoreix la competitivitat i l'especialització del destí.
- Orientar la promoció i els productes cap a mercats de major valor afegit. Les observacions sobre el comportament de mercat (major despesa del perfil de cicloturisme de lleure vs. enduro) reforcen la necessitat, també al Pallars Jussà, d'enfocar la promoció en públics internacionals d'edat mitjana-alta, amb alta capacitat de despesa, provinents de mercats com Alemanya, Suïssa, França o Àustria, sense abandonar els segments més esportius però diversificant l'oferta.

8 D'OCTUBRE

SESSIÓ TÈCNICA 3 10:00 Sessió tècnica amb representants dels ajuntaments de Triora, Ceriana i el Parco naturale Alpi Liguri e Valle Argentina, Arroscia e Nervia

- Sra. Manuela Sasso, Alcaldessa de Molini di Triora
- Sr. Massimo di Fazio, Alcalde de Triora
- Sr. Maurizio Caviglia, Alcalde de Ceriana
- Sr. Alessandro Alessandri President del Parco Alpi Liguria.
- Sr. Angelo Gambacorta, Regidor de camins de Molini di Triora

Resum de les aportacions de la sessió

Durant i després de la pandèmia Molini di Triora, municipi de 200 habitants aproximadament, fa una clara aposta per l'outdoor com a motor d'activitat econòmica del municipi.

Els esports outdoor i en particular l'enduro són esports que comporten risc, i per tant responsabilitat subsidiària en la creació d'una oferta pública de camins orientats exclusivament a aquesta activitat.

A nivell normatiu, hi ha una regulació regional que permet segregar senders per usos de cicloturisme o senderisme exclusivament. En aquest sentit acollir-se a ala normativa converteix a l'Ajuntament en directament en responsable dels danys o accidents que es puguin ocasionar en els senders. Per aquest motiu no s'ha catalogat cap sender sota aquesta regulació.

El manteniment dels senders s'executa a través de les empreses que operen al territori, les quals perceben ajudes de l'administració pública per a aquesta finalitat. S'han arranjat fins a 10 camins.

A nivell pressupostari l'Ajuntament de Triora aporta un pressupost de 30.000€ per a l'arranjament de senders i l'Ajuntament de Molini una mica menys però aporta jornades de voluntariat. L'alcalde de Triora posa de relleu la importància de la inversió en cicloturisme tot i reivindicar que la majoria de beneficis d'aquesta activitat se'ls emporten els municipis que són punt de partida dels senders i no punt de pas, com és el cas de Triora.

Molini di Triora compta amb la figura política d'un conseller de senders, que és qui coordina l'activitat de les empreses i operadors de cicloturisme, la detecció d'incidències, el manteniment i obertura de nous senders, l'activitat de la caça, activitat ramadera (més a la zona del Parc natural)

Afirmen que cal anar en compte amb l'obertura de nous senders i la promoció per garantir la sostenibilitat del producte, ja que les despeses de manteniment de senders poden arribar a ser inassumibles.

Per part del Parc Natural, defineixen la Valle Argentina com el territori que concentra l'activitat outdoor. El Parc és qui vetlla per a la senyalització i manteniment de 30km de senders turístics per a usos compatibilitzats, no exclusius.

Aspectes rellevants aplicables o coincidents

- Tot i que existeixen acords per al manteniment de senders entre el sector públic i privat, i la figura d'un conseller de senders, es fa evident que la coordinació i la governança del producte és un aspecte a millorar, pel que fa als municipis de Triora.
- És molt necessari fer un creixement sostingut o directament un decreixement, pel que fa a l'oferta de senders per poder-ne garantir el manteniment
- El cicloturisme és una de les activitats econòmiques més importants per a alguns dels municipis, tot i així municipis tant petits tenen prioritats bàsiques que s'emporten gran part del pressupost municipal.
- La sostenibilitat del producte depèn en gran part del voluntariat i de la feina que realitzen els operadors privats

- Tot i aquestes dificultats, Molini di Triora és un centre neuràlgic pel que fa a l'enduro i a l'activitat de cicloturisme.

VISITA TÈCNICA 4 11:30 Visita establiment especialitzat aTipico MTB Molini

Empresa de serveis Shuttles, lloguer Ebikes, Tours

- Sr. Luca Bernardini, co propietari i fundador de l'empresa

aTipico MTB Molini també operant sota la marca Ride Molini és una empresa de serveis de turisme esportiu especialitzada en experiències de mountain bike.

Les seves línies de negoci principals inclouen:

- Shuttles MTB / promoció de rutes guiades: transport logístic fins als punts d'inici de rutes i conducció de guies experts per explorar la xarxa de senders locals.
- Allotjament turístic B&B: renovat per oferir servei integral a les estades de MTB i enduro.
- Lloguer de bicicletes elèctriques : compten amb una flota de bicicletes Specialized Turbo Levo disponibles per al lloguer, incloent manteniment i assistència bàsica.
- Manteniment i construcció de senders: el seu compromís inclou mantenir la xarxa de senders, netejar-los i preparar-los entre temporades, així com promoure una gestió sostenible de l'entorn.
- Paquets turístics i experiències integrades: ofereixen paquets de diversos dies que combinen activitats de MTB, allotjament, logística, experiències locals i opcions per a dies lliures, adaptant-se al perfil del client.

Valoracions

- Luca Bernardini reclama un organisme que aglutini a tots els agents del territori implicats en l'estructuració del producte MTB i enduro, i més coordinació institucional i inversió en el manteniment de la xarxa de camins, La relació amb operadors externs no està regulada i la seva gestió és complexa per garantir la sostenibilitat del producte, així com una bona experiència al client.
- Es reivindica com una de les empreses que aporten dinamisme econòmic a la zona i que contribueix a que la resta de petits negocis turístics funcionin.

Aspectes rellevants aplicables o coincidents

- L'activitat econòmica principal del municipi ara mateix és el cicloturisme
- Una empresa privada lidera la dinamització econòmica derivada del cicloturisme a Molini di Triora i els diversos municipis on recorren els senders

- No hi ha un marc clar de governança entre les relacions que s'estableixen entre operadors locals i foranis. Això de moment s'ha resolt orgànicament i no ha repercutit a dia d'avui en la sostenibilitat del producte ni a l'experiència del client.

SESSIÓ TÈCNICA 5 16:00 Sessió tècnica i cafè a Hotel Bellavista– San Bartolomeo Al Mare

Sra. Paola Arcolao -membre l'associació Italy Bike Hotels

Italy Bike Hotels és una associació d'hotelers privada creada l'any 1997 que agrupa establiments hotelers adaptats a la demanda del cicloturisme a tot el territori italià. L'objectiu és garantir uns estàndards de qualitat homogenis i específics, oferint serveis adaptats a les diferents modalitats carretera, MTB, gravel o e-bike, com per exemple garatge segur (bike station) per a bicicletes, zona de rentat, taller, menús esportius, adaptació horària, serveis de guiatge, fisioteràpia i lloguer de bicicletes.

L'associació treballa amb més de 70 establiments certificats repartits per les principals regions amb més demanda de cicloturisme del país.

L'hotel Bellavista decideix fer-se'n membre després de la pandèmia, ja que detecta una forta demanda orientada a l'outdoor i el cicloturisme. S'interessa per productes que contribueixin a desestacionalitzar la demanda i poder treballar durant la temporada baixa.

A l'inici es planteja l'adhesió com un training per entendre els mecanismes d'adaptació i les necessitats internes de la demanda. Italy Bike Hotels actua com a assessor en el procés d'adaptació i com a mentor per a l'especialització de serveis. Per altra banda, dona suport en la comercialització dels hotels membres, facilitant espais de networking amb operadors especialitzats.

Italy Bike Hotels actua com una marca col·lectiva i plataforma de màrqueting internacional, promovent Itàlia com a destí cicloturístic de referència a través de campanyes digitals, col·laboracions amb operadors i presència en esdeveniments internacionals.

En només dos anys ha pogut obtenir retorn de la inversió amb grups de clients i clients individuals de França, Suïssa i Alemanya, principalment de carretera, però també de MTB, enduro i DH.

A més, dona suport als seus membres amb formació, comunicació i accions B2B/B2C per millorar la competitivitat i la comercialització directa. El seu model s'ha consolidat com un referent europeu en gestió de producte turístic especialitzat, basat en la cooperació entre allotjaments, territori i comunitat ciclista.

Aspectes rellevants aplicables o coincidents

- El model d'Italy Bike Hotels demostra el valor d'una associació privada d'allotjaments certificats, amb estàndards de qualitat comuns i serveis adaptats al cicloturisme que identifiqui els establiments adaptats a les necessitats, generant coherència de producte i confiança en els mercats emissors.
- Igual que Italy Bike Hotels acompanya els seus membres en el procés d'adaptació, al Pallars Jussà es podria implementar un programa de mentoria i capacitació del sector per a l'especialització. formació i assessorament tècnic per allotjaments i empreses de serveis turístics, orientat a millorar el coneixement de la demanda cicloturística, adaptar l'oferta i introduir bones pràctiques en gestió, comunicació i comercialització.
- L'èxit d'Italy Bike Hotels es fonamenta en la seva plataforma de màrqueting compartida i accions conjuntes de promoció B2B/B2C que inclou campanyes de màrqueting digitals, participació en fires especialitzades, col·laboracions amb operadors europeus per augmentar la visibilitat i la comercialització directa del destí.

VISITA TÈCNICA 6 20:00 Sopar i sessió tècnica a Tierra Café Bistrot

- Sr. Roberto Bocalandro – Xef i copropietari

Com a propietari d'un negoci de restauració al centre de Finalborgo, Roberto exposa la seva disconformitat davant la forma de gestionar la mobilitat en bicicleta al centre de la ciutat. L'ajuntament de Finale Ligure ha penjat cartelleria per a la pacificació de la circulació amb bicicleta obligant a caminar i prohibint anar en bicicleta pel centre. En algunes èpoques s'ha reforçat la iniciativa amb multes als cicloturistes que incomplien aquesta normativa.

També posa de manifest els reptes que genera la convivència entre locals i cicloturistes, ja que reben queixes i pressions veïnals per sorolls i ocupació de la via pública derivada de l'activitat dels restauradors.

Aspectes rellevants aplicables o coincidents

- La gestió de la mobilitat en bicicleta en zones sensibles, principalment nuclis densos de població amb carrers comercials o estrets, abans que esdevingui un problema.

- Per altra banda, activació paral·lela de campanyes de sensibilització dirigides a la població local per normalitzar l'ús de la bicicleta per a la mobilitat i el turisme, i evitar que aquest ús esdevingui conflictiu.

9 D'OCTUBRE

SESSIÓ TÈCNICA 7 9:30-11:30 Sessió Tècnica amb el Consorzio Finale Outdoor Region

- Sr. Enrico Guala, director de màrqueting
- Sra. Maria Luis Surico, comunicació
- Gianluca Viglizzo, equip directiu del FOR
- Sr. Andrea Calcagno, Regidor de l'ajuntament de Finale Ligure

El FOR Finale Outdoor region és una entitat privada amb participació pública esporàdica, creada per agrupar empreses, associacions i professionals del sector outdoor de la zona de Finale Ligure, amb el suport extern de les administracions locals.

La seva missió original a inicis dels anys 90, passant per diversos noms comercials i formes jurídiques, era coordinar i estructurar l'oferta de rutes de muntanya especialment per a MTB i enduro, mantenir la xarxa de senders, i sobretot promocionar la regió com a destinació de cicloturisme més enllà del turisme vacacional del sol i platja.

Amb el temps, ha anat consolidant-se com a referent en l'àmbit europeu de l'enduro, gràcies a la seva aposta per la qualitat de senders i l'organització d'esdeveniments internacionals.

Actualment la demanda d'outdoor a part de desestacionalitzar la temporada ha arribat a superar la demanda del sol i platja en alguns mesos amb 450.000 turistes outdoor comptabilitzats amb un despesa mitjana de 216€ pax/dia.

Avui dia, Finale Outdoor Region gestiona una extensa xarxa de senders amb més de 250 itineraris de EMTB i enduro repartits entre les zones de costa i muntanya del territori. Tenen relació amb 22 municipis però no formen part del sistema de presa de decisions del Consorci.

L'actual Consorci FOR promociona i facilita els serveis coordinats de les més de 300 empreses associades de guies, lloguer de bicicletes, comerços, allotjament, transport i transferts.

Un dels seus instruments clau de finançament i participació és la FOR YOU CARD, que té 5 € de preu unitari. Es tracta d'una iniciativa en què establiments col·laboradors comerços, allotjaments, guies que aporten al Consorci part de les vendes per contribuir

al manteniment dels senders, de manera que els usuaris col·laborin indirectament amb la protecció del territori i amb la sostenibilitat de les infraestructures sobre les que es basa el producte: el bon estat dels senders.

El pressupost de manteniment de senders ronda els 350.000€ dels quals 130.000€ provenen de la FOR YOU Card,

A més, FOR ha treballat de forma estratègica en els esdeveniments esportiu per a consolidar-se com escenari recurrent en el circuit mundial de l'enduro, a més a més de l'organització del Flow outdoor Festival, o les 24 hores de XC. És l'única seu que ha estat present en totes les edicions de l'Enduro World Series / UCI Enduro World Cup des dels seus inicis. Parlen d'un campionat del món com una poderosíssima eina de màrqueting.

La irrupció de les ebikes al mercat representa també un punt d'inflexió en el disseny de les rutes, les infraestructures i la demanda dels usuaris. S'ha desenvolupat una xarxa dissenyada exclusivament per a aquest tipus de bicicletes. Suposa un repte però és un camí més sostenible per a preservar l'entorn i evitar o minimitzar el sistema de shuttles a motor.

Tot i aquesta història d'èxit, el FOR afronta reptes constants: el manteniment dels senders, l'erosió causada per episodis meteorològics, la sostenibilitat de la infraestructura i la necessitat de finançament extraordinari.

Aspectes rellevants aplicables o coincidents

- A nivell de model de governança i cooperació públic-privada, el FOR exemplifica com una entitat privada pot liderar amb èxit la gestió d'un producte cicloturístic amb la col·laboració puntual del sector públic.
- Finançament sostenible i corresponsabilitat d'usuaris i empreses. El mecanisme de la FOR YOU Card, amb un preu simbòlic i retorn directe al manteniment de senders, és un model d'èxit de microfinançament participatiu. Aquest sistema implica als usuaris i establiments locals en la conservació de la xarxa de senders, garantint-ne la sostenibilitat i reduint la dependència exclusiva de fons públics.
- Esdeveniments esportius com a eix de posicionament i desestacionalització. El paper tractor d'esdeveniments com l'Enduro World Series o el Flow Outdoor Festival mostra com les competicions i festivals poden esdevenir eines de màrqueting territorial i de generació de fluxos fora de temporada.
- L'aposta de FOR per les rutes específiques d'e-MTB i la reducció de shuttles motoritzats marca una línia estratègica cap a la mobilitat sostenible i l'eficiència

energètica. El Pallars Jussà, amb una orografia i extensió similars, pot integrar aquest enfocament per consolidar una xarxa de circuits e-bike i de baix impacte, diversificant l'oferta i atraient un públic creixent que cerca experiències actives però responsables amb el medi.

VISITA TÈCNICA 8 I 9 11:30 -13:00 Visites a comerços i empreses guiatge del centre de Finale Borgo

- Sr. Stefano Tortarole, Evolve Shop propietari fundador

Evolve shop és una botiga que va començar amb 6 bicicletes i 50 m2 de superfície comercial i que amb poc temps s'ha convertit en una de les botigues més grans de Finale-Ligure, amb l'actual flota de 70 bicicletes i 500m2 de superfície comercial. Des d'una perspectiva d'especialització orientada al cicloturisme ofereix serveis de guiatge, lloguer, reparació, venda de bicicletes i experiències personalitzades per a ciclistes.

- Sr. Luca Bondi - Riviera Outdoor, propietari i fundador

Un dels primers comerços especialitzats en cicloturisme de Finalborgo. Local que combina una botiga especialitzada en bicicletes i serveis relacionats: reparació, guiatge, assessorament tècnic amb un espai de convivència i creació de comunitat d'entusiastes del ciclisme i l'outdoor.

Originalment nascuda com una botiga de mountain bike als anys 2000, ha anat evolucionant fins a integrar funcions de coworking, reunions, tallers, presentacions i punt de trobada per a creatius i professionals del ciclisme.

CONCLUSIONS

El viatge tècnic ha complert els objectius establerts en la seva planificació inicial. Les 9 sessions previstes amb institucions, empreses i operadors del sector outdoor i de cicloturisme s'han dut a terme en la seva totalitat i han permès obtenir una visió àmplia i diversa dels models de gestió, governança i desenvolupament econòmic al voltant del cicloturisme.

Els continguts abordats han resultat plenament aplicables al context del Pallars Jussà, especialment en els àmbits de la creació i manteniment d'infraestructures, l'especialització de serveis, la cooperació públic privada, la sostenibilitat i el suport en la comercialització i la promoció turística.

Les visites s'han desenvolupat en els horaris previstos dins un marge d'ajustament horari acceptable, seguint el programa consensuat amb els serveis tècnics de turisme del Consell Comarcal i amb la participació activa dels participants al viatge i dels consultors responsables de la programació. Aquesta gestió del temps ha facilitat un desenvolupament fluid del programa i ha permès aprofitar de manera òptima cada sessió de treball, mantenint un elevat nivell de participació i interès per part dels assistents.

Els objectius específics de coneixement de models de governança, de vinculació entre iniciativa pública i privada i d'anàlisi de bones pràctiques en la gestió de destinacions posicionades en cicloturisme s'han assolit amb un grau alt de compliment. Les experiències observades tant a Sanremo, Molini di Triora i Finale Ligure i han aportat eines concretes per orientar futures accions de planificació al Pallars Jussà, tant en l'estructuració del producte com en la creació de mecanismes de governança, finançament i manteniment de senders.

En conjunt, la valoració del viatge ha resultat positiu per a la transferència de coneixement i l'enfortiment del posicionament del Pallars Jussà com a territori amb especialització en cicloturisme.

La comparació amb models destacats en gestió públics de les infraestructures com Sanremo outdoor, en models de creixement orgànic com Molini di Triora, o el model consolidat de Finale Outdoor Region condueix cap a una reflexió interna sobre els lideratges, els rols dels agents implicats i la validesa de les línies estratègiques actuals, així com reforça els següents passos per avançar cap a un model de desenvolupament basat en la qualitat, la cooperació i la sostenibilitat per al territori del Pallars Jussà.

